

Nunanut allanut tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat 2015 (Inuussutissarsionermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalackersuisoq)

Saqqummiussiissut

Nunanut allanut tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat 2015 tassaavoq immikkoortuni pingaarutilinni Naalackersuisut suliniutaasa killiffiat. Nassuiaatip, ukiut siulii assigalugit, maj 2014-imiit maj 2015 ilanngullugu pisimasut nassuiarpai.

Ukiuni makkunani nunanut allanut politikkeqarnermi suliassanut pingaarutilinnut ilaavoq Kalaallit Nunatsinnut Issittumullu nunat allat soqutiginninnerisa aningaasaqarnikkut periarfissanut annertunerusumik allannngortinneqarsinnaanerata qulakkeerneqarnissaa.

Taamaattumik nunanut allanut ingerlatsinitsinni sammisaq niuernerp tungaanut aamma nunanik allanik aningaasaqarnikkut suleqatigiinnermut nalinginnaasumik sinaakkusiussatut atugassarititaasunut ingerlajartuinnarpoq. Nunanut allanut tunngasutigut immikkoortoq pingaarutilik ataaseq tassaassaaq suliffissanik pilersitsisinnaaneq aamma qulakkeerinninnissaq, tassalu Kalaallit Nunaat nunanik allanik suleqatigisinnaasanik suleqateqarnermini periarfissarpasuartigut annertunerusumik iluaquteqalersinnaasoq. Tamanna naalackersuisooqatigiilernermi isumaqatigiisummut naapertuuppoq.

Julip qaammataani Kalaallit Nunaat Issittup Imavissuanut Issittumi naalagaaffinnik sinerialinnik isumaqatigiisuteqarpoq "Issittup Imavissuani Aalisarneq pillugu Nalunaarummik". Nalunaarutip siunertaraa Issittup imavissuata killilersugaanngitsumik aalisarnermut illersorneqarnissaa aammalu pingaarutilittut alloriarnerulluni Issittup Imartaani nunani tamalaani aalisarneq pillugu pituttuisumik isumaqatigiisuteqarnissaa.

Tamanna Naalackersuisunut periusiuvoq pingaarutilik, tassalu pisuussutitsinnik uumassusilinnik uumassuseqanngitsunillu iluaqutiginninneq aqutsinerlu piujuartitsinermik tunngaveqarluni pisassasoq. Tamanna kulturitta ilagiuannarsimavaa. Pingaartuuvoq taamatut uagut kulturitta siararterneqarnissaa silarsuarmilu avatangiisigisatsinni tamatuma paasineqarnerulernissaa. Tamanna minnerunngitsumik atuuppoq EU-p puisit pillugit peqqussutaata iluarsaaneqarneranut atatillugu.

EU-mi Parlamentip septembarip qaammataani inuit-peqataatinneqannginnissaata attatiinnarneqarnissaa taasissutigivaa. Taamatuttaaq siunnersuummi aalajangersagaqarpoq paasisitsiniaanissamik ingerlatsisoqarnissaa, tassani atuisut europamiut ilisimasaqartinneqalissasut, puisinit tunisassianik Kalaallit Nunaanneersunik niurneq, inatsisunik unioqqutitsisuunngimmat. Ilungersorluta arlallillu tungaanit sulisimavugut, peqqussummik iluarsaassissamaarnermi ajornerusumik inissisimareernitsinnit ajornerulernermit inissinneqannginnissatsinnut. Taamatut taasineq oqaatigineqarsinnaavoq eqqortup tungaanut alloriarnerut, sulili siulitsinni suliassaqaqaagut. Aammattaaq qularutigineqassanngilaq taamatut aalajangersagaq pinngorsimanaviannngimmat, Kalaallit Nunaannit aamma Danmarkimit tatisimannittoqarsimannikkaluarpat.

Danmarkimit pitsaasumik illuatungeriilluni suleqateqarneq pingaaruteqarlunnartuuvoq qulakkeerinninnissamut tassalu nunani tamalaani aalajangiinerit, uagut qulaatiinnarluta pisannnginnissaannut, kisiannili pisunut uatsinnut tunngasunut sunniuteqarnissarput. Kalaallit Nunaat apeqqutinut ilaatinneqartassaaq Kalaallit Nunaannut pingaaruteqartunut. Tamanna Naalackersuisunit qaqugumulluunniit sorsuutigineqartuassaaq.

Pingaartuuvoq, danskit nunanut allanut ministeriata Kristian Jensenip augustip qaammataani, angalanermini siullerpaat ilaattut toqqarmagu Kalaallit Nunaannut tikeraarnissani. Taamatut tikeraarnerit attuumassuteqarnitsinnik annertusaaqataasarput taamatuttaarlu uatsinnut iluaqutaasunik aalajangersimasunik tunniussaqtartulitik. Assersuutit tikeraarnerup ilaatigut kingunerivaa Naalakkersuisut qaammammi tassani kingusinnerusukkut – siullermeertumik – toqqaannartumik ukiumoortumik danskit aallartitaannut katersuussimasunut oqalugiarsinnaanissamut qaaqquneqarmata Kalaallit Nunaata pisussanut ilimasunnaera suleqatigiinnissamullu kissaateqarnera pillugit nalunaarutigalugit. Pingaaruteqartuuvoq, aallartitat tamakku uagut isummatsinnik, ajornartorsiornitsinnik aamma pingaarnerutitatsinnik ilisimasaqarnissaat, nunarsuarmut siaruaraangamik naggataatigullu Naalagaaffeqatigiinneq tamakkerlugu sinniisuuffigissussangoraangassuk.

Danmark peqatigalugu Naalakkersuisut GLACIER ataatsimeersuarnermut peqataapput, tamanna Anchorage Alaskami septembarimi ingerlanneqartoq, tassani USA-p præsidentia Barack Obama qaaqquisuulluni. Tassani najuuttunut Naalakkersuisut Issittumi silaannaap allanngoriartornera pillugu oqalugiarnissamut periarfissinneqarput qanorlu tamakku Kalaallit Nunaanni uatsinnut sunniteqarnerisut pillugit. Saqqummiunneqartunit oqariartuutit pingaaruteqartut ilagaat, Kalaallit Nunaanni ilisimatuussutsikkut suliniutit pitsaanerumik ilisimasaqarnerulernermut aamma nunarsuaq tamakkerlugu silaannaap allanngornerinut paasinninnerulernissamut peqataaqataasinnaammata.

Naalakkersuisunit nunani tamalaani akisussaaffeqarnerput assut ilisimaaraarput. Tamanna aamma silaannaap tungaatigut atuuppoq, tassanimi uagut peqataanissamut akisussaaqataavugut, silaannaap ajornartorsiutaanerata maluginiarluarneqarnissaanut. Ukiorpasuarni malugisinnaareersimavagut avatangiisitsigut ersittunik uuttorneqarsinnaasunillu sunniutaasartut, tamakku uagut inooriaatsitsinnut sunniteqartartut - pitsaasumut pitsaanngitsumullu. Taamaattumik uagut peqataassaagut nunarsuatsinni innuttaasut siunissami annertuunik unammilligassarpasuunut paasinnittoqalernissaata pilersinnissaanut. Ilaatigut Naalakkersuisut taamaasiorniarput qaammatip tulliani Paris Frankrigimi nunarsuaq tamakkerlugu silaannaq pillugu COP21-imik taaguuserlugu ataatsimeersuartoqalerpat.

Kalaallit nipaasakkortoq pisariaqartuuvoq nuna tamalaani suleqatigiinnitsinni pingaartumillu Issittumi suleqatigiinnermi. Issittoq nunarsuarmiunit isiginjarluarneqarpoq, nunallu issittumiittut pillugit periusissanik ineriartortitsisoqartarluni, suleqatigiissutigineqarsinnaasunik isumaqatigiissuteqartoqartarluni aamma aalajangiisoqartarluni. Taamaasiortoqartarpoq nunarsuaq tamaat isigalugu naalagaaffinnik siuttuusunik. Kalaallit Nunaat sulinermut tamatumunnga peqataassaagut.

Taamaattumik qaammammi kingullermi Reykjavik Islandimi Arctic Circle Assemblymut Naalakkersuisut peqataanerat immikkut pingaaruteqarpoq nunani tamalaani Kalaallit Nunaannut isiginninnerupput uagullu ineriartornitsinnut nukittorsaanissamut tunngatillugu. Naalakkersuisunit Nunatta ineriartorneranut Naalakkersuisut politikkiat takorluugaallu saqqummiunneqarput "Kalaallit Nunaata Siunissaa" ("The Future of Greenland") pillugu ingerlatsinermi. Issittoq pillugu oqallinnerni pingaartuuvoq eqqaamassallugu, Issittumi inunnik najugaqartoqarmat, aamma Kalaallit Nunaata isumaasa ilanngutsinneqarnissaat atorneqarnissaallu. Aamma nunani tamalaani.

Taamaattuminguna Issittumi pissutsit oqallisigineqaraangata peqataasassasugut. Nunarsuarmi immikkoortortatsinni ineriartorneq uagullu periarfissavut pillugit oqallinnerni pimoorusaasumik peqataasassasugut. Imatut iliorluta taamatut nunarsuaq tamakkerlugu soqutiginninneq

22-10-2015

UKA 2015/14

pigiinnassavarput ingerlatissallugulu, inuiaqatigiit kalaallinik aamma Kalaallit Nunaata ineriartornissamut periarfissaanik nukittorsaasumik.

Taamatut oqaaseqarlunga matumuuna Naalackersuisut nassuiaataat Inatsisartunut suliassanngortippara.